Dnro 001/81/2022

Pasi Sorjonen

28.9.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 20.9.2022

HE 153/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2023 tuloveroasteikosta ja eräiden tuloverotusta koskevien säännösten muuttamisesta ja kumoamisesta

Esityksen pääasiallinen sisältö

1. Valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon rakenteeseen ja tulorajoihin tehdään muutokset, jotka johtuvat verotulojen siirrosta kunnilta valtiolle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen seurauksena.
2. Tuloveroasteikon tulorajoja korotetaan noin 3,5 prosentin indeksitarkistuksella.
3. Työtulovähennystä korotetaan ikäperusteisesti 60 vuotta täyttäneillä verovelvollisilla.
4. Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän ja kilometrikohtaisen vähennyksen korotusta jatketaan vuodelle 2023.
5. Vuoden aikana perhevapaalla olevan henkilön asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuuta pienennetään (vastaavalla tavalla kuin nykyisin on säädetty työttömyysetuuksia saavan henkilön osalta).
6. Tunnustuspalkintojen verotusta koskevia säännöksiä muutetaan niin, että tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto säädetään koko määrältään verovapaaksi. Valtiovarainministeriö ei enää jatkossa tee päätöksiä tunnustuspalkintojen verovapaudesta.

Akavan kanta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu näkemyksenään seuraavaa:

Ehdotus 1
Valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon rakenteeseen ja tulorajoihin tehdään muutokset, jotka johtuvat verotulojen siirrosta kunnilta valtiolle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen seurauksena.

Tuloveroasteikon rakenteen muuttaminen on tekninen asia, joka seuraa siitä, että kuntien verotuloja siirtyy valtiolle.

Akava kannattaa tarpeellisen teknisen muutoksen tekemistä. Samalla pitää huolehtia siitä, että tuloverotus ei kiristy.

Ehdotus 2
Tuloveroasteikon tulorajoja korotetaan noin 3,5 prosentin indeksitarkistuksella.

Akavan mielestä indeksitarkistus on liian pieni. Pitää varmistaa, että veroperusteisiin tehtävä indeksitarkistus on sellainen, että reaalitulojen verotus kevenee hieman, kuten normaaleina vuosina on tapana. Indeksitarkistuksen olisi hyvä myös kompensoida (ei-suunniteltua) reaalitulojen verotuksen kiristymistä vuonna 2022. Tämä olisi lievästi elvyttävää finanssipolitiikkaa, ja se sopisi hyvin ennakoituun heikkenevään suhdannetilanteeseen.

Tarkennamme vielä ajatusta suuremman indeksitarkistuksen tarpeesta kolmella lisähuomiolla:

1. Indeksitarkistuksen suuruuden on aikaisemmin määrittänyt se, kumpi on suurempi, ennakoitu ansiotason nousu tai inflaatioprosentti. Osa syksyn aikana julkaistuista ennusteista arvioi inflaation olevan jopa 4,5 prosenttia vuonna 2023, mikä on myös selvästi enemmän kuin ansiotason arvioitu nousu.

2. Puheena olevan hallituksen esityksen vaikutusarviossa todetaan, että ”työn verotus kiristyy kaikilla tulotasoilla lukuun ottamatta tulovälejä noin 23 400–28 600 ja 34 400–43 800 euroa vuodessa ansaitsevat, kun otetaan huomioon ansiotason nousu sekä palkansaajan veronluonteisten maksujen muutokset” (sivu 21). Toisaalta edellisellä sivulla todetaan: ”Tavoitteena on, että ansiotulojen verotus ei kiristy ansiotason nousun ja inflaation johdosta.” Akavan mielestä tässä suhdannetilanteessa työn verotusta ei pidä kiristää, sillä kotitaloudet ovat vaikeuksissa muutenkin.

3. Jälkikäteen katsottuna vuoden 2022 indeksitarkistus (3 prosenttia) on jäänyt hyvin vaillinaiseksi, kun kuluttajahinnat näyttävät kohoavan 6–7 prosenttia. Niinpä reaalitulojen verotus on kiristynyt. Jos henkilön ansiotulot ovat kohonneet 6 prosenttia, ansiotulojen verotus on kiristynyt, vaikka reaalitulot eivät ole kasvaneet. Toisaalta, jos henkilön ansiotulot ovat kohonneet 3 prosenttia, hänen reaalitulonsa ovat supistuneet 3–4 prosenttia, mutta verotus on pysynyt ennallaan.

Valtaosalla suomalaisia palkan ostovoima onkin heikentynyt vuonna 2022, koska kuluttajahinnat ovat kohonneet enemmän kuin tulot. Sen lisäksi myös useimpien suomalaisten reaalitulojen verotusta on kiristetty puutteellisten inflaatiotarkistusten vuoksi. Tätä ei varmaankaan ole suunniteltu, vaan tähän on ajauduttu. Asia voidaan ainakin osittain korjata suunniteltua suuremmalla indeksitarkistuksella.

Ehdotus 3
Työtulovähennystä korotetaan ikäperusteisesti 60 vuotta täyttäneillä verovelvollisilla. Korotus on iän mukaan porrastettu.

Akava kannattaa ehdotusta.

Esitys parantaa 60 vuotta täyttäneiden työn tekemisen kannustimia ja on omiaan parantamaan työllisyyttä. Se on tarpeen, sillä työllisyysaste laskee selvästi 60 ikävuoden kohdalla (kuten esityksen perusteluissa näytetään).

Lähivuosina ikääntyneiden työllisyysasteet todennäköisesti kohoavat vähitellen nykyisestä eläkeiän noustessa. Niinpä iän mukaan porrastettua työtulovähennystä joudutaan varmasti korjaamaan myöhemmin niin, että se pysyy ajan tasalla.

Ehdotus 4
Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän ja kilometrikohtaisen vähennyksen korotusta jatketaan vuodelle 2023.

Akava kannattaa ehdotusta.

Ehdotus 5
Vuoden aikana perhevapaalla olevan henkilön asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuuta pienennetään (vastaavalla tavalla kuin nykyisin on säädetty työttömyysetuuksia saavan henkilön osalta).

Akava kannattaa ehdotusta.

Esitys parantaa sellaisten henkilöiden työn tekemisen kannustimia, jotka ovat osan vuodesta perhevapaalla. Omavastuu on korjauksen jälkeen paremmin linjassa sen kanssa, kuinka suuren osan vuotta henkilö on töissä.

Ehdotus 6
Tunnustuspalkintojen verotusta koskevia säännöksiä muutetaan niin, että tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto säädetään koko määrältään verovapaaksi.

Valtiovarainministeriö ei enää jatkossa tee päätöksiä tunnustuspalkintojen verovapaudesta.

Akava kannattaa ehdotusta. Tarpeeton byrokratia vähenee.

Akava ry:n puolesta

Pasi Sorjonen
pääekonomisti

Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
www.akava.fi